

Ceterach officinarum Lamk. & DC.

door

E. E. VAN DER VOO en C. G. VAN LEEUWEN
(*R.I.V.O.N.-mededeling no. 130*)

Na de ontdekking van een heel klein plantje van *Ceterach officinarum* Lamk. & DC. op het Kamerikse varenmuurtje door C. Sipkes in 1956, dat inmiddels weer verdween, werd op 13 oktober j.l. door twee jeugdnatuurgidsen te Woerden, Paul de Mol en Joop Kortselius, de verrassende mededeling gedaan, dat zij op een muurtje bij Harmelen niet minder dan 7 exemplaren van schubvaren hadden waargenomen. Op 16 oktober werd de vindplaats door ons bezocht. Er bevindt zich een herenhuis met tuin, struikgewas en bomen, een diep gelegen smal drassig slootje en hierin een verbindingsdam tussen weg en erf, die beiderzijds door een muurtje wordt geschraagd. In het centrum van het sterk beschaduwde oostelijke muurtje prijkte een fraai en groot exemplaar, benevens twee kleinere planten van *Ceterach officinarum*, alle drie sporulerend, verder nog enige jonge plantjes en tenslotte *Dryopteris spinulosa* in twee exemplaren, *Tortula muralis* en *Lepraria aeruginosa*. Dit alles op een oppervlakte van 70 × 30 cm! Op enkele dm afstand werd nóg een jong plantje van schubvaren in een voeg tussen de stenen gezien, terwijl lager boven het slootje *Carex remota* en *Valeriana officinalis* groeiden. Volgens de bewoner van het huis kan het muurtje ongeveer 90 jaren oud zijn. Het bevindt zich in goede staat, al dreigt op één plaats ontwrichting ten gevolge van beworteling van een *Robinia pseudoacacia*. Er is een onderzoek ingesteld naar gevaren, die het voortbestaan van het muurtje vroeg of laat kunnen bedreigen.

De begroeiing van het muurtje te Harmelen is zowel wat de licht- als de

vochtigheidsfactor betreft anders bedeed dan die van het Kamerikse muurtje. Wij kunnen ons dus niet alleen gelukkig prijzen met de vondst van een tot dusverre onbekend varenmuurtje, maar bovendien met een door microklimatologische verschillen in het leven geroepen ander muurvegetatietype.

Summary

Ceterach officinarum, a very rare species in the Netherlands, was known in the western part of the country from one locality only, viz. in the joints of a brick bridge near Kamerik, prov. Utrecht (now extinct). The author describes a second recently discovered locality, near Harmelen, prov. Utrecht.